

Finantsinspeksiooni soovitusliku juhendi „Nõuded põhimakseteenuste osutajatele“ muutmise kohta ärakuulamisel esitatud kommentaarid ja Finantsinspeksiooni seisukohad

Kommenteeritav juhendi punkt	Kommentaari ¹	Finantsinspeksiooni seisukoht
1.3	Palume asendada sõna “klientidele” sõnaühendiga “Euroopa Liidus seaduslikult elavatele tarbijatele”.	Arvestatud osaliselt Muudetud juhendi punkti 1.3. sõnastust järgmiselt: „1.3. Krediitiasutuste oluliseks rolliks makseteenuste turul on pakkuda põhimakseteenuseid. /.../“
2.1.	Märgime, et väljendit „Euroopa Liidus seaduslikul alusel elav tarbija“ kasutatakse läbivalt ka võlaõigusseaduses, kuid meie hinnangul tuleb arvestada, et see nõue kehtib laiemalt Euroopa Majanduspiirkonna riikidele. Viitame võlaõigusseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 16.05.2016 seletuskirja lk 2 märgitule „Euroopa Majanduspiirkonna (edaspidi lepinguriik)“. Järgnevalt on näiteks leheküljel 9 kirjeldatud, et: „tarbijatelt, kes soovivad lepinguriigis tarbida põhimakseteenuseid, võib krediitiasutus paluda selgitust ja põhjendada huvi.“ Seetõttu palume selgitada, kas teie hinnangul tuleb mõistet „Euroopa Liit“ laiendada ka Norrale, Islandile ja Liechtensteinile. Lisame, et VÕS § 1 lõige 5 kirjeldab tarbijat kui füüsilist isikut, „kes teeb tehingu, mis ei seonu iseseisva majandus- või kutsetegevuse läbiviimisega“ ega ole VÕS põhimakseteenuse regulatsiooniga hästi ühilduv. Palume Teil juhendit sellest vaatest täiendada või kui hindate, et põhimakseteenuse kohustus laieneb vaid ELs elavale tarbijale, palume Teid juhendi ühetaoliseks kohaldamiseks esitada vastav täpsustus. Selles osas palume Teil kaaluda võimalust pöörduda rahandusministeeriumi poole tulevikus õigusakti	Finantsinspeksioon käsitleb järgnevalt käesolevas kommentaaris toodud kolme tähelepanekut eraldi. <u>(1) Euroopa Liidus vs Euroopa Majanduspiirkonnas elav tarbija</u> Arvestatud osaliselt Juhendis säilitatakse VÕS § 710¹ lõikes 2 kasutatud sõnastus „Euroopa Liidus seaduslikul alusel elav tarbija“, kuid täiendatud on juhendi punkti 1.7, lisades joonealuse märkuse järgmises sõnastuses: „Arvestades, et Maksekonto direktiiv on inkorporeeritud Euroopa Majanduspiirkonna lepingusse, käsitleb Finantsinspeksioon käesolevas juhendis põhimakseteenuste kättesaadavust puudutavat regulatsiooni isikulise ulatuse osas Euroopa Majanduspiirkonda hõlmavana, võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingust tulenevaid erisusi.“ <u>(2) Tarbija mõiste</u> Kommentaari tagasi võetud

¹ Kommentaarid on toodud algupärastena, st Finantsinspeksioon ei ole neid toimetanud, sõnastust muutnud vmt.

	täpsustamiseks, et mõiste rakendamine oleks praktikas ühetaoline. Täiendame, et juhendi punkt 2.1 kohaselt peavad põhimakseteenuste osutamise kohustust omavad krediidasutused koos maksekontoga pakkuma kõiki põhimakseteenuseid. Selline kohustus tekitab olukorra, kus näiteks maksekonto teenust üksikult pakkuda ei ole võimalik ning sisuliselt on makseteenust võimalik pakkuda ainult nõ kogu pakulina. Kuigi mõistame vajadust hädaolukorra seadusest tulenevalt vajadust säilitada hädaolukorras elutähtsate teenuste pakkumine (sh sularahateenus), leiame siiski, et põhimakseteenuste ühekorraga pakkumise üldine kohustuslikkus VÕSi ja uuendatava juhendi kaudu ei ole suure tõenäosusega kooskõlas makseteenuste direktiiviga 2014/92. Makseteenuste direktiivi artikli 17 lõike 1 viimane lause sätestab, et esimese lõigu punktides a–d loetletud teenuseid peaksid krediidasutused pakkuma sellises ulatuses, millises nad pakuvad neid juba tarbijatele, kellel on muud maksekontod kui põhimaksekontod. Lähenedamine, mille kohaselt peavad põhimakseteenuse kohustuslikud krediidasutused (mille osas saab välistusi teha vaid FI – juhendi punkt 1.4.) pakkuma kõiki põhimakseteenuseid, kahjustab potentsiaalselt Eesti krediidasutuste konkurentsi makseteenuste turul, seades põhjendamatult kõrge ning paindumatu EL turule sisenemise barjääri, võrreldes mitmete teiste regioonide liikmesriikidega, ühtlasi tõrjudes väiksemaid pangandussektori turuosalisi. Näitlikustame – selleks, et pakkuda maksekonto teenust, peab krediidasutus olema koheselt valmis pakkuma ka sularaha teenuseid vastavalt VÕS-s ja FI juhendis toodud põhimakseteenuste loetelule. Palume vastavat põhimõtet ja selgitust juhendis muuta, vastavalt PAD artiklile 17 ning EL siseturu toimimise loogikale, mille järgi on põhjendatud makseteenuse pakkuja puhul ka põhimakseteenuste kitsamalt osutamine kui VÕS § 709 lõikes 15¹ järgselt ühekorraga. VÕS § 710¹ lõige 9 sätestab samuti, et krediidasutus on kohustatud	Kommentaari esitaja täpsustas hiljem, et loobub tarbija mõistet puudutavast tähelepanekust. Seetõttu ei käsitle Finantsinspeksioon nimetatud tähelepanekut sisuliselt ega muuda juhendit selles osas. <u>(3) Kõikide põhimakseteenuste osutamise kohustus</u> Arvestatud osaliselt Muudetud juhendi punkti 2.1. sõnastust järgmiselt: „2.1. /.../ Krediidasutused peavad selleks tarbijatele pakkuma koos põhimaksekontoga kõiki VÕS § 709 lõikes 15¹ loetletud põhimakseteenuseid, välja arvatud juhul, kui krediidasutus on osaliselt või täielikult sellest kohustusest vabastatud.“ VÕS § 710¹ lõike 2 ning KAS § 88¹ lõike 1 kohaselt on krediidasutus kohustatud osutama tarbijale VÕS § 709 lõikes 15¹ nimetatud põhimakseteenuseid. KAS § 88¹ lõike 2 kohaselt võib Finantsinspeksioon vabastada krediidasutuse ja välisriigi krediidasutuse Eesti filiaali tähtajaga või tähtajata lõikes 1 sätestatud kohustuse täitmisest. Finantsinspeksioon hindab vabastuse ulatuse kujundamisel muu hulgas krediidasutuse tegevuse iseloomu, ulatust ja olulisust Eestis ning põhimakseteenuste kättesaadavust, toimepidevust ja konkurentsi Eestis. Seejuures arvestab Finantsinspeksioon ka konkreetsete põhimakseteenuste osutamisega seotud asjaolusid ning võib kujundada vabastuse ulatuse vastavalt juhtumi asjaoludele. Finantsinspeksioon täpsustab lisaks, et kuigi krediidasutus peab pakkuma kõiki VÕS § 709 lõikes 15¹ nimetatud põhimakseteenuseid (v.a vabastuse puhul), ei tähenda see, et kõik teenused peaksid olema koheselt ja ühtmoodi laialdaselt kättesaadavad sõltumata krediidasutuse tegevuse mahust või kliendibaasist. Põhimakseteenuste osutamine peab olema
--	---	---

	põhimakseteenuseid tarbijale osutama samas ulatuses võrreldes teiste makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse § 3 lõikes 1 nimetatud makseteenustega. Ühtlasi ei pruugi klient olla huvitatud kõikvõimalike põhimakseteenuste kasutamisest ning sellega seotud võimalike teenustasude maksmisest.	korraldatud viisil, mis vastab krediidiasutuse tegelikule tegevusmahule, klientide paiknemisele ning teenuse kasutamise vajadusele. Samuti ei tähenda näiteks sularahateenuse osutamise kohustus tingimata, et krediidiasutus peab teenust pakkuma omaenda sularahaautomaatide või üksnes kontorivõrgu kaudu, vaid teenuse kättesaadavust on võimalik tagada erinevate lahenduste kaudu, arvestades krediidiasutuse ärimudelit ning riske. Eeltoodut arvestades tuleb lähtuda ka juhendi punktis 2.10. sätestatust, mille kohaselt peab krediidiasutuse kliendibaasi laienemisel sellega proportsionaalselt laienema ka põhimakseteenuste, sh sularahateenuste pakkumiseks vajalik võrgustik.
2.2.	Märgime, et täiendus jääb praeguses sõnastuses ebatäpseks ning segadust põhjustavaks. Selgitame, et olukorras, kus eraisikust klient (tarbija või mitte) kasutab saadavat teenust eesmärgil, mis ei vasta konto kasutamise ega lepingu eesmärgile ning tegemist on lepingu rikkumisega, siis see võib mh viidata sellele, et kohustatud isikule ei ole arusaadav, mis on ärisuhte eesmärk vastavalt RahaPTS § 20 lõike 1 punktile 4. Mõistame, et viidatud punkti täiendus tähendab seda, et sellist kontot või lepingut, mida kasutatakse eesmärgile mittevastavalt, ei tohiks meelevaldselt ümber kvalifitseerida, kuid sõltuvalt sellest, mida on peetud silmas FI juhendi muudatusega, võib tekkida ka küsimus, kas isikul on põhjendatud huvi saada põhimakseteenust. Teeme ettepaneku juhendi punkt 2.2 eemaldada ja või alternatiivselt, täpsustada punkti sõnastust. Palume selgelt väljendada, et nn ümber kvalifitseerimise keeld ei välista panga järeltust seoses hoolsusmeetmete või põhjendatud huviga, samuti ei välista see võimalust lähtuda makseteenuse lepingu muutmise protsessist, mida näeb ette VÕS § 719¹. Samuti palume täiendada, et lepingu ümber kvalifitseerimise keeld nagu on väljendatud juhendi punktis 2.2, ei ole absoluutne ja ei puuduta siiski näiteks võimalust ümber kvalifitseerida tarbijaga sõlmitud internetipanga lepingut, millesse ei ole seotud ühtegi erakliendi	Arvestatud Muudetud juhendi punkti 2.2. sõnastust järgmiselt: „2.2. /.../ Sõlmitud põhimakseteenuse lepingule tuleb kohaldada põhimakseteenuste regulatsiooni kogu lepingu kehtivuse vältel. Krediidiasutus võib lõpetada põhimakseteenuste osutamise või muuta lepingut viisil, mille tulemusel lepingule enam põhimakseteenuste regulatsiooni ei kohaldata, üksnes seaduses ja lepingus sätestatud alustel, mis võimaldavad põhimakseteenuste osutamise lõpetamist. Krediidiasutus ei või lõpetada põhimakseteenuste regulatsiooni kohaldamist üksnes põhjusel, et tarbija kasutab põhimaksekontot viisil, mis võib viidata konto kasutamisele majandus- või kutsetegevuse eesmärgil (näiteks tehakse konto kaudu ettevõtluse või kutsetegevusega seotud makseid või võetakse kontole vastu sellisest tegevusest saadud tulu). Põhimaksekonto kasutamine majandus- või kutsetegevuse eesmärgil võib kujutada endast lepingu rikkumist. Selline kontokasutus võib koos muude asjaoludega viidata ka sellele, et esineb mõni seaduses sätestatud põhimakseteenuse lepingu ülesütlemise alus, näiteks et tarbijal ei ole enam põhjendatud huvi põhimakseteenuste kasutamiseks ja põhimaksekonto omamiseks.“

	arvelduskontot ja mida pangas kasutatakse ainult ärikliendi internetipangale ligupääsuks (ehk sisuliselt võimaldab tarbijaga sõlmitud leping tegutseda ärikliendi kontode volitatud kasutajana), ehk et sellisel juhul see teenus eraldiseisvalt ei kuulu põhimakseteenuse lepingu hulka.	Finantsinspeksioon selgitab, et käesoleva muudatuse eesmärgiks on tagada, et krediitdiasutus ei lõpetaks ühepoolset põhimakseteenuste regulatsiooni kohaldamist ilma seadusest või lepingust tuleneva aluseta. Kui krediitdiasutus leiab, et tarbijal ei ole enam õigust põhimakseteenustele, tuleb hinnata, kas esineb seadusest või lepingust tulenev alus põhimakseteenuste osutamise lõpetamiseks või lepingu muutmiseks viisil, mille tulemusel põhimakseteenuste regulatsiooni enam ei kohaldata. Muudatus tugineb mh Riigikohtu poolt lahendi nr 2-21-3552 punktis 14 väljendatud seisukohale: „<i>Kui tarbijast klient kasutab enda (põhi)maksekontot viisil, mis viitab ärilistele ehk majandus- või kutsetegevusega seotud eesmärkidele, mis väljuvad tarbijate kaitseks kehtestatud eesmärkide piirest, võib klient olla sellega rikkunud temale põhimakseteenuste osutamise aluseks olevat lepingut. See asjaolu ei annaks siiski alust kvalifitseerida tarbijale osutatavate põhimakseteenuste lepingut iga konkreetse tehingu sisust lähtuvalt ümber kord põhimakseteenuse, kord ettevõtjale mõeldud makseteenuste lepinguks.</i>“ Käesolev punkt puudutab üksnes põhimakseteenuse lepingut ega käsitle eraldiseisvaid internetipanga kasutusõigusi või ligipääsulahendusi.
2.4.	Palume juhendis täpsustada, mida on silmas peetud ebamõistlike lahtiolekuaegade all. Lisaks, praeguse sõnastuse kohaselt ei ole lubatud keelduda broneeringuta klientide teenindamisest. Märkime, et niisugune nõue ei tulene seadusest ega direktiivist. Selgitame, et tänapäeval, kus füüsilise kontori klientide hulk on väike, ei ole sellise nõude kehtestamine mõistlik ega õigustatud. Olukorras, kus teenuse pakkumise vajadus ja mahud on mõne väiksema krediitdiasutuse näitel madalad, on teenusepakkujale ebamõistlikult koormav omada pidevat valmisolekut sellises mahus. Palume kaaluda uuendatava juhendi sõnastuse muutmist paindlikumaks, millest tuleneks digitaalsete kanalite esmatähtsus.	Arvestatud osaliselt Muudetud juhendi punkti 2.4. sõnastust järgmiselt: „2.4. Põhimakseteenuste kättesaadavuse kriteerium eeldab ka seda, et teenused on füüsiliselt kättesaadavad ulatuses, mis vastab krediitdiasutuse tegevusmahule, kliendibaasile ja geograafilisele haardele. Eeltoodu hõlmab nii asjakohase pangaautomaatide- kui ka kontorivõrgustiku olemasolu ning võimalust kasutada põhimakseteenuseid ka muude kanalite kui üksnes interneti vahendusel. Krediitdiasutus võib kasutada klienditeeninduse korraldamiseks erinevaid lahendusi, sealhulgas vastuvõtuaaja broneerimist, kuid sellised korraldused ei tohi piirata

	Lisame, et sõnastus „igakülgne teenindamine“ võib tekitada ootuse kõikide pangateenuste järele füüsiliselt (sularaha teenused). Teeme ettepaneku muuta sõnastust viisil, et pangal on võimalik opereerida põhimakseteenuse kättesaadavust sularahaautomaadi kaudu.	põhimakseteenuste kättesaadavust ega suurendada ülemäärast koormust tarbijale. Teenuste kättesaadavuse hindamisel tuleb arvestada ka erinevate tarbijagruppide vajadustega ning vältida olukordi, kus teenuste kasutamine muutub ebamõistlikult raskeks, arvestades muu hulgas lahtiolekuaegu, teeninduskanalite paiknemist ja kasutamise tingimusi. Samuti peab arvestama, et /.../.” Punkti eesmärk ei ole keelata krediidasutusel kasutada klienditeeninduse korraldamiseks broneerimissüsteeme või muid eelregistreerimise lahendusi. Samas peab krediidasutus tagama, et broneerimissüsteemi kasutamine ei tooks kaasa olukorda, kus tarbijat jäetakse teenindamata üksnes põhjusel, et tal puudub eelnev broneering, kuigi teenindamine oleks asjaolusid arvestades võimalik. Kui vastuvõtuaaja saamine ei ole üldiselt mõistliku aja jooksul võimalik, peab krediidasutus hindama, kas tema teeninduse korraldus tagab põhimakseteenuste piisava kättesaadavuse. Finantsinspeksioon märgib lisaks, et põhimakseteenuste regulatsioon eeldab teenuste kasutamise võimaldamist eri kanalite kaudu (VÕS § 710¹ lõike 2 viimane lause) ning seetõttu ei ole kohane juhendis rõhutada digitaalsete kanalite esmatähtsust.
3.1	Palume punkti viimasest lausest eemaldada „ilma et neid oleks konkreetselt sisustatud ja põhjendatud“, sest eelmises lauses on toodud „Krediidasutus ei või kehtestada ega kohaldada põhimakseteenuste osutamisest keeldumisel aluseid, mis ei tulene krediidasutusele kohalduvatest õigusaktidest“. Märgime, et juhendi sõnastus võib tekitada eksitavat lähenemist, et kui pangad lepingu rikkumist piisavalt hästi sisustavad ja põhjendavad, siis võib lepingu lõpetada ka muul kui seaduses sätestatud alusel. Alternatiivselt palume täiendavalt selgitada, mida on peetud silmas lause osaga „ilma et neid oleks konkreetselt sisustatud ja põhjendatud“.	Arvestatud Muudetud juhendi punkti 3.1. sõnastust järgmiselt: „3.1. /.../ Keeldumise aluseks ei saa muuhulgas olla laiatähenduslikud või üldsõnalised viited nagu näiteks mõjuv põhjus või oluline lepingurikkumine, kui neid ei ole seotud ega põhjendatud õigusaktist tuleneva konkreetse alusega.“

3.2.	Palume juhendiga täpsustada FI ootust sellele, mida käsitleda “põhjendatud huvi” (ka FI juhendi punkt 3.15) all, arvestades, et tegemist on meie veendumusel VÕS järgi eraldiseisva ning olulise tingimusega põhimakseteenuse puhul, kuid antud mõistet ei ole sisustatud regulatsiooni ega FI juhendi kaudu piisaval määral, mistõttu on ebaselge, millisel juhul võiks olla tegemist tarbija piisava ja põhjendatud huviga maksekontot omada ja millisel mitte (näiteks kas põhjendatud huvi põhimakseteenuseks esineb alati selles riigis, kus isik teenust taotleb, kui isik on sama riigi kodanik, samas riigis sündinud või omab sama riigi elamisluba, või on põhjendatud huvi FI hinnangul sisustatav reaalse makseteenuse pakkuja poolt hinnatava muu asjaolu kaudu). Nimetatust sõltub olulisel määral, milliseid seadusega otseselt mitte ette nähtud lisatoiminguid ning küsimusi peab makseteenuse pakkuja oma kliendilt küsima. Mõistame, et ammendava loetelu andmine ei ole selles kontekstis põhjendatud, kuid tervitaksime FI järelevalve praktikas esinenud olulisemate näidete kaardistuse andmist. Palume täiendada juhendi punkti 3.2. viidetega seadusest tulenevatele näidetele, kui krediidasutusel ei ole kohustust osutada põhimakseteenust, kuivõrd VÕS 710¹ lõige 2 on sõnastatud „kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, siis on krediidasutusel kohustus“ – eelkõige palume täpsustada, kas FI hinnangul on ka teisi, RahaPTSst ning VÕSst mitte tulenevaid seadusest tulenevaid aluseid.	Finantsinspeksioon käsitleb järgnevalt käesolevas kommentaaris toodud kahte tähelepanekut eraldi. <u>(1) Põhjendatud huvi sisustamine</u> Mitte-arvestatud Finantsinspeksioon ei pea vajalikuks põhjendatud huvi mõiste täiendavat sisustamist juhendis. Juhendi punktis 3.14. on juba selgitatud, et põhjendatud huvi kriteeriumit võib sisustada erinevate tahkude läbi ehk see on krediidasutuste enda sisustada. Juhendi punktis 3.15. on esitatud näitlik loetelu asjaoludest, mida võib põhjendatud huvi hindamisel arvesse võtta. Näidete eesmärk on anda suuniseid, mitte kehtestada ammendavat loetelu. Samuti on juhendi punktis 3.14. esitatud loetelu asjaoludest, millele üksi ei või põhjendatud huvi hindamisel tugineda. Finantsinspeksiooni järelevalvepraktikas on esinenud üksikuid juhtumeid, kus põhjendatud huvi puudumiseks on peetud üksnes asjaolu, et tarbijal on juba teises krediidasutuses maksekonto olemas. Finantsinspeksioon selgitab, et Maksekonto direktiiv seab piiritletud hulga põhimaksekonto avamisest keeldumise aluseid ning põhjendatud huvi ja maksekonto olemasolu käsitleb direktiiv eraldiseisvate keeldumise alustena (artikkel 16 lõiked 1 ja 5). Kuivõrd teise maksekonto olemasolu ei ole VÕS-is sätestatud põhimakseteenuse lepingu sõlmimisest keeldumise alusena, ei ole kohane krediidasutustel põhjendatud huvi olemasolu hindamisel toetuda sellele, kas isikul juba on Eestis olemas pangakonto(d). Sellest tulenevalt on Finantsinspeksioon juhendi muudatuste hulgas täiendanud punkti 3.14. nii, et ka ainuüksi teise maksekonto olemasolu ei tohi põhjendatud huvi hindamisel arvesse võtta. Muus osas ei ole järelevalvepraktikas ilmnenud selliseid asjaolusid, mis tingiksid vajaduse põhjendatud huvi mõistet juhendis täiendavalt sisustada. <u>(2) Seadusest tulenevad näited</u>
-------------	--	---

		Mitte-arvestatud Finantsinspeksioon ei pea vajalikuks täiendada juhendi punkti 3.2. viidetega seadusest tulenevatele näidetele, millal krediidasutusel ei ole kohustust osutada põhimakseteenuseid. Juhendis on juba käsitletud olulisemaid põhimakseteenuste kontekstis asjakohaseid aluseid, mis ei tulene otseselt VÕS-ist ega RahaPTS-ist, sealhulgas rahvusvaheliste sanktsioonide kohaldamist (punkt 3.3.) ning selgitatud ka seda, miks näiteks MKS-ist ja TMS-ist tulenevaid piiranguid ei saa põhimakseteenuste osutamisest keeldumise alusena kohaldada (punktid 3.19.–3.20.). Juhendi eesmärk ei ole anda ammendavat ülevaadet kõikidest võimalikest õiguslikest asjaoludest, mis võivad üldiselt lepingu sõlmimist mõjutada (näiteks piiratud teovõime), vaid käsitleda põhimakseteenuste regulatsiooni seisukohast olulisemaid aluseid. Lisaks tagab juhendi antud sõnastus seda, et krediidasutuse saab kohaldada tulevikus loodavatest normidest tulenevaid aluseid, kui need on põhimakseteenuste kontekstis asjakohased. See tuleneb juhendi punktis 3.1. toodud põhimõttest, et alused saavad tulla üksnes õigusaktidest.
3.4.	Palume selgitada, kas saame õigesti aru, et “ebaõige teabe” (punkt 2) all võiks mõista ka seda, kui isik algselt põhjendab, et vajab põhimakseteenuseid ja maksekontot igapäevasteks arveldusteks, mis on seejuures omased eraisiku profiilile, kuid tegelikkuses kasutab põhimakseteenuseid ja maksekontot muudel eesmärkidel, nt ärilistel eesmärkidel oma majandus- ja kutsetegevuses, mis muu hulgas ei ühti üldise põhimakseteenuse osutamise kohustuse põhimõttega, mille eesmärk on tagada tarbijale ligipääs hädavajalikele makseteenustele oma igapäevaste arvelduste teostamiseks. Siinjuures palume arvestada ka käesoleva tagasiside punktis 2 toodut.	Selgitatud Olukord, kus tarbija on esitanud põhimakseteenustele juurdepääsu saamiseks ebaõiget teavet, kui õige teabe esitamise korral ei oleks tal sellist õigust olnud, võib teatud juhtudel seisneda ka selles, et põhimaksekontot kasutatakse hiljem viisil, mis ei vasta konto avamisel tarbija poolt esitatud kasutuseesmärgile. Samas ei pruugi iga hilisem kõrvalekalle esialgsest kasutuseesmärgist iseenesest tähendada ebaõige teabe esitamist. Ebaõige teabe esitamine eeldab eelkõige, et tarbija on lepingu sõlmimisel esitanud tegelikkusele mittevastavat või eksitavat teavet, millel oli krediidasutuse jaoks otsustav kaal põhimakseteenuse lepingu sõlmimise osas positiivse otsuse tegemisel.

3.6.	Palume Teil täpsustada, et hoolsusmeetmete võimatus sisaldab ka sanktsioonidega vastavuse tagamiseks kohaldatud hoolsusmeetmete võimatust vastavalt RSanSle.	Mitte-arvestatud Juhendi punkt 3.6. tugineb VÕS § 710¹ lõikele 5, mis viitab üksnes RahaPTS-ile. Eraldi RSanS-ile viitamine on tarbetu, kuivõrd RSanSi järgselt kohaldatakse hoolsusmeetmeid RahaPTS-i alusel.
3.9.	Palume selguse huvides meetmed välja tuua ning ühtlasi täpsustada, milliseid meetmeid, mida VÕS § 710 ¹ lõige 5 ¹ ei loetle, peab FI eelkõige ootuspäraseks pankade poolt rakendada – hoolsusmeetmetena RahaPTSs ja FI RP tõkestamise juhendis välja toodud näited, muud võimalikud näited põhimakseteenuse iseloomu arvestades.	Mitte-arvestatud Seadusandja on kehtestanud meetmed, mida krediitiasutus võib riskide maandamiseks rakendada, jättes seejuures krediitiasutusele otsustusruumi sihipäraste piirangute hindamiseks ja valikuks. Käesoleva juhendi eesmärk on selgitada, kuidas seaduses sätestatud nõudeid praktikas rakendada, mitte kehtesta nõudeid väljaspool olemasolevaid õigusakte.
3.10.	Palume teil juhendi punktides 3.10 ja 4.9 ühtlustada seisukoht, kas juhendi järgi on põhimakseteenuse lepingu ülesütlemisega kaasnevalt kohustus teavitada RAB-i ainult juhtudel, kui esineb hoolsusmeetmete võimatus või ainult juhtudel, kui esineb rahapesu kahtlus või mõlemal juhutul, sh juhtudel, kus hoolsusmeetmete võimatusega rahapesu kahtlus ei kaasne. Märkime, et RahaPTS § 49 kohta on eelnõu nr 130SE seletuskirjas märgitud, et teatada ei tule olukordadest, mil kohustatud isik jätab ärisuhte loomata või lükkab tehingu edasi või lõpetab kliendisuhete seoses asjaoluga, et ta ei suuda rakendada hoolsusmeetmeid, kui sellega ei kaasne rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlust.	Mitte-arvestatud Juhendi punkt 3.10. viitab, et Rahapesu Andmebürood (edaspidi RAB) tuleb teavitada vastavalt RahaPTS §-s 49 sätestatud korrale. RAB-ile teavituse esitamise tingimusi selgitab RAB oma juhendis. Käesoleva juhendi kontekstis selgitame, et esmalt tuleb teatamiskohustuse hindamisel lähtuda sellest, kas tegemist on põhimakseteenuse lepingu sõlmimisest keeldumise (1) või selle ülesütlemisega (2). 1. Põhimakseteenuse lepingu sõlmimisest keeldumise korral: 1.1. kui tegemist on hoolsusmeetmete täitmise võimatusega, siis ärisuhet luua ei tohi ning RahaPTS § 49 lõike 2 kohaselt <u>võib krediitiasutus kaaluda RAB-i teavitamist</u>. 1.2. kui tegemist on rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlusega, siis ärisuhet luua ei tohi ning RahaPTS § 49 lõike 1 kohaselt <u>on kohustus teavitada RAB-i</u>. 2. Põhimakseteenuse lepingu ülesütlemise korral: 2.1. kui tegemist on hoolsusmeetmete täitmise võimatusega ilma nn algatava sündmuseta (kahtluset), siis tuleb kohaldada

		sihipäraseid meetmeid ning kui need ei maanda riske, siis tuleb ärisuhe lõpetada ning krediidasutus <u>võib kaaluda</u> RAB-i teavitamist. 2.2 kui tegemist on hoolsusmeetmete täitmise võimatusega olukorras, kus hoolsusmeetmeid kohaldatakse lähtuvalt nn algatavast sündmusest (kahtlusest), siis on kohustus ärisuhe lõpetada ning RahaPTS § 42 lõike 4 kohaselt <u>on kohustus kahtlasest tehingust teavitada</u> RAB-i. 2.3. kui tegemist on rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlusele viitava asjaoluga, siis RahaPTS § 42 lõike 4 kohaselt tuleb krediidasutusel esmalt kahtluse kõrvaldamiseks kohaldada hoolsusmeetmeid ning kui nõutud teavet ei esitata või teave ei ole hoolsusmeetmete nõuetekohaseks kohaldamiseks ja kahtluse kõrvaldamiseks piisav, siis on kohustus ärisuhe lõpetada ning <u>on kohustus kahtlasest tehingust teavitada</u> RAB-i. RAB on teatamiskohustust käsitlenud juhendi „Rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide juhtimine ning hoolsusmeetmete kohaldamine Rahapesu Andmebüroo järelevalvatavatele kohustatud isikutele“ punktis 6. Antud juhendi punkt 6.2.1. näeb teatamiskohustuse ette: „<i>Kohustatud isikul ka ärisuhte loomisest või juhuti tehtavast tehingust keeldumise asjaoludest ning ärisuhte erakorralisest ülesütlemisest (eelkõige kahtlase ja ebahariliku tehingu või tegevuse teade).</i>“ Seega lähtuvalt kõnealuse punkti sõnastusest ei ole välistatud teatamiskohustus ka olukorras, millega ei kaasne rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlust, vaid selle vajadust peab kaaluma.
3.11.	Palume Teil täiendavalt selgitada, kas mõistame õigesti, et juhend annab tõlgenduse, mille järgi juhtudel, kui tarbija suhtes tekib rahapesu kahtlus (teavitamise olukord RahaPTS § 49 mõttes), ei ole põhimakseteenuse lepingu ülesütlemiseks krediidasutusel enne alust, kui ta on pärast kahtluse kinnitamist veel täiendavalt kohaldanud hoolsusmeetmeid (seda vaatamata sellele, et senine hoolsusmeetmete kohaldamine ei ole rahapesu kahtlust kõrvaldanud), sh VÕS § 710¹ lõikes 5¹ nimetatud riski	Mitte-arvestatud Juhendi punkti 3.11. eesmärk on suunata põhimakseteenuse pakkujaid lähenema tarbijatele juhtumipõhiselt ning kasutama kõiki võimalikke riskijuhtimise meetmeid enne neid enim kahjustava toimingute tegemist (eluks vajaliku makseteenuse osutamisest täielik keeldumine).

	maandavaid meetmeid. Palume kinnitust, kas sõltuvalt juba kohaldatud hoolsusmeetmetest ja riskiteguritest konkreetsemal üksikjuhtumil, saab pidada kohaseks ka panga otsust, et riski maandavate meetmete edaspidine kohaldamine on arvestades senist ärisuhet, kohaldatud meetmeid ning panga hinnangut, eesmärgitu (s.t tuginedes riskiteguritele ja juba kohaldatud meetmetele eelneva ärisuhte käigus, on riski maandavad meetmed ammendunud). Kuivõrd ka seadus kasutab määratlemata õigusmõistet „ammendav“, palume nimetatut juhendis enam avada. Täheldame ühtlasi, et vastav lähenemine ei peegeldu FI RP tõkestamise juhendis, mistõttu palume antud juhendi uuendamisel selgemini väljendada RahaPTS ja VÕS põhimakseteenuse üld- ning erinormi suhestumist.	Käesoleva juhendi ja Finantsinspeksiooni juhatuse 26.11.2018 otsusega nr 1.1-7/172 kehtestatud ja 08.04.2024 otsusega nr 1.1-7/58 muudetud soovitusliku juhendi „Krediidi- ja finantseerimisasutuste organisatsiooniline lahend ning ennetavad meetmed rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks“ (edaspidi <i>AML juhend</i>) võimalike vastuolude korral viitame AML juhendi joonealusele märkusele nr 26, milles on selgitatud, et „Nõudeid rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide juhtimisele kitsamalt põhimakseteenuse osutamise ning sellest keeldumise kontekstis on käsitletud täpsemalt Finantsinspeksiooni juhatuse 4.12.2023 otsusega nr 1.1-7/195 kehtestatud soovituslikus juhendis „Nõuded põhimakseteenuse osutajatele“ (edaspidi <i>põhimakseteenuse juhend</i>). Samuti on viidatud AML juhendi joonealuses märkuses nr 226, et „Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alustel põhimaksekonto avamisest keeldumise või sulgemise põhjendamise kohustuse ulatust on täpsemalt selgitatud joonealuses viites nr 26 viidatud Finantsinspeksiooni soovitusliku juhendi „Nõuded põhimakseteenuse osutajatele“ punktides 3.11 kuni 3.14“. Seega on AML juhendis selged viited kohustusele lähtuda põhimakseteenuse juhendist ja selles sätestatud erisustest põhimakseteenuse osutamise olukorras. VÕS § 710¹ lõikes 5¹ kasutatud mõistet „ammendunud“ tuleb Finantsinspeksiooni hinnangul tõlgendada riskipõhiselt ja konkreetse juhtumi asjaolusid arvestades. See ei tähenda, et krediidasutus peaks alati rakendama kõiki mõeldavaid riske maandavaid meetmeid olukorras, kus krediidasutus on põhjendatult hinnanud, et olemasolevate riskide maandamine täiendavate meetmetega ei ole enam võimalik või piisav.
3.12.	Palume Teil täpsustada põhimõtte kohaldamist maksete vastuvõtmise osas (vastavalt VÕS § 720¹ lõikele 8, mis viitab VÕS § 720 lõigetele 3,5 ning 6) juhtudel, kui krediidasutus ütleb põhimakseteenuse lepingu üles VÕS § 720¹ lõike 2 ja lõike 3 alustel. Kuivõrd RahaPTS § 42 lõike 4 kohaselt tuleb nn rahapesu tõkestamise põhjustel ärisuhte erakorralise	Arvestatud Muudetud juhendi punkti 3.12. ja lisatud teine lause:

	lõpetamise puhul piirata teenuse osutamine kliendile täielikult (erandit ei näe ette ka FI RP tõkestamise juhendi punkt 6.3.4.), siis palume täpsustada, kas FI ootus on, et need kuu aja jooksul vastu võtmisele kuuluvad laekumised tarbijale, kellega on ärisuhe lõpetatud RahaPTS § 42 lõike 1 alusel, tuleb vastu võtta igal juhul, lähtudes nn VÕS § 720¹ lõikest 8 kui erinormist, või kohaldub neile üksikutele maksetele eraldiseisev hoolsusmeetmete kohaldamise kohustus vastavalt RahaPTS-le. Juhul, kui maksete kuu aja jooksul vastu võtmisele kohaldub FI veendumusel hoolsusmeetmete kohaldamise kohustus, siis kas FI leiab, et on võimalik siiski kohustatud isiku riskisust tulenevalt nende maksete tagasi lükkamine (kuivõrd tegemist ei ole enam põhimakseteenuse lepingu kehtivuse ajal tehtud maksetega) või nende maksete mitteaktsepteerimine hoolsusmeetmete võimatuse või rahapesu kahtluse tõttu.	„3.12. /.../ Makse vastuvõtmise kohustus ei kohaldu juhtudel, kui krediidiasutus on põhimakseteenuse lepingu üles öelnud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alustel.“ VÕS § 720 lõike 6 kohaselt võtab makseteenuse pakkuja juhul, kui ühe kuu jooksul makseteenuse lepingu lõppemisest laekub kliendile tehtud makse, selle makse vastu, teavitades sellest klienti ja saadab raha välja kliendi määratud kontole (kliendile või kolmandale isikule). VÕS-i kommenteeritud väljaandes on VÕS § 720 lõike 6 kohta selgitatud, et kui makseteenuse pakkuja kasutab makseteenuse lepingu erakorralise ülesütlemise võimalust/kohustust kooskõlas RahaPTS § 42 lõikega 3, siis VÕS § 720 lõikes 6 sätestatud ei kohaldata. Ühtlasi on RahaPTS-i seletuskirjas RahaPTS § 44 lõike 1 osas täpsustatud, et VÕS § 720 lõike 6 rakendamisega kaasneksid rahapesu ja terrorismi rahastamise riskid, mistõttu tuleb antud säte jätta kohaldamata.
3.13.	Palume täpsustada, mida tähendab väljend „Euroopa Liidus seaduslikul alusel elav tarbija“, sest grammatiliselt võib meie hinnangul ekslikult jääda mulje, et tarbija peaks faktiliselt ELs elama. Meie arusaama kohaselt peetakse tegelikult antud mõiste all silmas tarbija õigust ELs elada, mitte faktilist elamist. St õigustatud klient põhimakseteenuseks on EL elamisõigusega eraisik – ühtse rakendamispraktika huvides soovime sellele kas kinnitust või nimetatu ümber lükkamist. Selgitame veel järgnevat. VÕS § 710¹ lõikes 2 toodud mõiste „liidus seaduslikult elav“ on defineeritud maksekonto direktiivi artikli 2 punktis 2, mille alusel on see füüsilise isiku puhul õigus liikmesriigis liidu või siseriikliku õiguse alusel elada. Maksekonto direktiivi põhjenduspunkt (<i>recital</i>) 36 täpsustab, et mõiste „liidus seaduslikult elav“ peaks hõlmama nii liidu kodanikke kui ka kolmandate riikide kodanikke, kes kasutavad juba selliste liidu õigusaktide alusel saadud õigusi. Samuti tuleneb nimetatu diskrimineerimise keelust, mis on sätestatud VÕS § 710¹ lõikes 3 ning kirjeldatud VÕS-i 16.05.2016	Mitte-arvestatud Finantsinspeksioon mõistab, et väljend „Euroopa Liidus seaduslikul alusel elav tarbija“ ja Maksekonto direktiivis sätestatu ning VÕS-i seletuskirjas toodud selgitused võivad tekitada küsimuse, kas põhimakseteenuste regulatsiooni kohaldamiseks piisab üksnes isiku õigusest elada Euroopa Liidus või eeldab regulatsioon ka isiku faktilist elamist Euroopa Liidus. Finantsinspeksiooni hinnangul ei tulene Maksekonto direktiivist, selle preambulist ega VÕS-ist piisavat alust järelduseks, et põhimakseteenuste regulatsioon hõlmaks kõiki isikuid, kellel on üksnes õigus Euroopa Liidus elada, sõltumata sellest, kus nad tegelikult elavad. Direktiivi artikli 2 punkt 2 selgitab Finantsinspeksiooni hinnangul eelkõige seda, millistel alustel tuleb isiku elamist pidada seaduslikuks, mitte seda, et regulatsiooni kohaldamiseks piisaks üksnes elamisõiguse olemasolust. Sama lähenemine nähtub Finantsinspeksiooni hinnangul ka Maksekonto direktiivi preambuli punktides 35-37 ning artiklist 15,

	seletuskirjas: „Lõikega 3 võetakse üle maksekonto direktiivi üks põhimõttelisem nõue, n-ö diskrimineerimise keeld (maksekonto direktiiv, artiklid 15 ja 16), mille kohaselt krediidasutus ei või keelduda põhimakseteenuste osutamisest tarbija kodakondsuse või elukoha tõttu, kui tarbija omab Eestis elamisõigust (Euroopa Liidu kodanik või tema perekonnaliige) või omab elamisluba (näiteks välismaalane, kellel on välismaalaste seaduse või välismaalasele rahvusvahelise kaitse seaduse alusel väljastatud kehtiv elamisluba).” Seetõttu võib tarbija olla õigustatud saama põhimakseteenuseid ka juhul, kui ta elab väljaspool EL-i. Näiteks, Eesti kodanik, kes on terve elu elanud Eestis ning kellel on nt pere ja kinnisvara Eestis, samuti saab ta Eesti pensioni, kuid on kolinud pensionipõlveks Austraaliasse. Selline isik ei kaota meie hinnangul põhimakseteenuste õigust, kuna Eesti kodakondsus annab talle õiguse Euroopa Liidus (Eestis) elada ning tal on jätkuvalt objektiivne põhjendatud huvi saada põhimakseteenuseid Eestis. Eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku juhendi punkti 3.13 muutmiseks järgnevalt: „Krediidasutusel on kohustus sõlmida põhimakseteenuse leping Euroopa Liidus seaduslikul alusel elava tarbijaga, kellel on selleks põhjendatud huvi. Krediidasutus ei saa keelduda põhimakseteenuste pakkumisest üksnes põhjusel, et tarbija ei ela mõnes EL riigis. Sellistel juhtudel hindab Eesti krediidasutus, kas tarbija on Euroopa Liidu kodanik või omab elamisluba Eestis ning kas tal võib väljaspool Euroopa Liitu elades olla põhjendatud huvi Eestis põhimakseteenuste kasutamiseks ja põhimaksekonto omamiseks.“	mis käsitlevad läbivalt isikuid, kes on Euroopa Liidus seaduslikult elavad, mitte kõiki isikuid, kellel on üksnes õigus Euroopa Liidus elada. Preambuli punkt 36 selgitab seejuures eelkõige seda, millistel alustel tuleb isikut pidada liidus seaduslikult elavaks. Eeltoodust tulenevalt ei näe Finantsinspeksioon piisavat alust järeldada, et põhimakseteenuste saamise õigus tuleneks üksnes isiku kodakondsusest või muust elamisõigust andvast asjaolust, sõltumata isiku tegelikust elukohast. Põhimakseteenuste regulatsiooni isikulise ulatuse osas tuleb seejuures arvestada juhendi punkti 1.7 juurde lisatud joonealuses märkuses nr 1 toodud selgitusega Euroopa Majanduspiirkonna kohta.
3.19. ja 3.20.	Teeme ettepaneku täiendada juhendi punkti 3.10. viimasest lausest kustutada „sõlmimisest keeldumise ja“ punkti 3.20. „sõlmimisest keeldumiseks“ asendada sõnaga „ülesütlemiseks“, kuivõrd meie hinnangul VÕS mõttes	Mitte-arvestatud Finantsinspeksioon nõustub, et TMS § 115 lõige 5¹ ja MKS § 131 lõige 5 tekitavad ebaselgust põhimakseteenuste osutamisel, seda

	eriseadused (nt MKS ja TMS) võivad ette näha aluse ka põhimakseteenuse lepingutest keeldumiseks. Leiame, et TMS ja MKS on eriseadused VÕSi suhtes, kuna kehtestavad erireeglid, mis mõjutavad lepingulisi suhteid täite- või maksumenetluse läbiviimisel, mistõttu ei ole meie veendumusel järeldus VÕS erisusena välja toomise osas juhendis õiguslikult põhjendatud. Nii on näiteks MKS § 131 lõike 5 järgi välja toodud, et „krediidiasutusel on keelatud avada pangakontot maksukohustuslasele, kelle pangakonto arestimise kohta on saadud maksuhalduri korraldus.“ Sätte sõnastus viitab absoluutsele keelule, s.t hõlmates kõiki teenuseid (sh põhimakseteenus), mida läbi konto makseteenuse pakkuja osutab. Leiame, et nii on vastav säte ka maksekonto direktiiv 2014/92 artikli 16 punkti 6 järgi põhimakseteenuse osutamisest keeldumise lisajuhtumiks, mille Eesti seadusandja on selliselt määratlenud. Nii on ka Õiguskantsler juhtinud tähelepanu, et maksuvõlgnikule põhimakseteenuse ligipääsu tagamiseks tuleb korraldada eriseadust, s.t MKS-i (vt Õiguskantsleri Aastaülevaade 2019/2020 ja Märgukiri põhimakseteenuste tagamise kohta.pdf). Täiendame, et viidatud eriseadustes märgitud „maksekonto“ hõlmab ka EL elamisõigust omavatele tarbijatele avatud nn „põhimaksekontosid“, sest selline maksekonto ei ole eraldiseisev kontoliik, vaid maksekontole põhimakseteenuse regulatsiooni kohaldamine sõltub vaid lepingu subjektist. Meie teadmisel TMS ja MKS vastavate sätete (maksekonto avamisest keeldumine) mõtte nende kehtestamisel oli piirata võimalust, et arestitud kontode kõrvale avatakse juurde üha uusi maksekontosid (kas teise või samasse krediidiasutusse), mille kaudu võib olla võimalik maksude tasumisest või arestide täitmisest üldisemalt kõrvale hoida. Seetõttu palume õiguslikku täiendavat selgitust, et tagada ühetaoline praktika põhimakseteenuse lepingutest sõlmimiseks olukordades, kus TMS ja MKS sätestavad keelu	eelkõige krediidiasutustele, kes peavad vastavaid sätteid igapäevaselt kohaldama. Sellegipoolest on Finantsinspeksiooni hinnangul arestiga inimestele põhimakseteenuste kättesaadavuse piiramine vastuolus Maksekonto direktiivis ja VÕS-is sätestatud põhimõtetega, mille kohaselt peavad põhimakseteenused olema kättesaadavad kõigile tarbijatele olenemata nende finantsolukorrast. Finantsinspeksioon juhib tähelepanu, et mõlemad viidatud sätted on kehtestatud enne Maksekonto direktiivi jõustumist. Kui VÕS-is jõustusid Maksekonto direktiivi täiendused 10.01.2017, siis TMS § 115 lõige 5¹ jõustus 01.01.2012 ja MKS § 131 lõige 5 jõustus 01.07.2002. Seega ei ole sätete loomisel arvestatud Maksekonto direktiivis kehtestatud põhimõtetega ning tegemist ei ole olukorraga, kus seadusandja oleks Maksekonto direktiivi artikli 16 lõike 6 alusel määratlenud täiendavad põhimakseteenuse osutamisest keeldumise alused. TMS-i sätet on muudetud ühe korra ning lisatud sinna lisaks krediidiasutustele ka makseasutused (jõust. 19.04.2021). MKS sätet ei ole muudetud alates selle jõustumisest. Samuti ei ole nende sätete kohaldamist põhimakseteenuste kontekstis käsitletud Maksekonto direktiivi ülevõtmise VÕS-i seletuskirjades. Sätete algne mõte on olnud vältida olukorda, kus arestitud kontoga isik avab erinevates krediidiasutustes või makseteenuse pakkujates uusi maksekontosid eesmärgiga vältida kohtutäituri või maksuhalduri poolt kohaldatud aresti. Aja möödudes on toimunud tehnoloogilisi arenguid ning tänapäeval on aresti seadmisega seotud süsteemid olulisel määral automatiseeritud. Krediidiasutusel on ligipääs täitmisregistrile ja võimalus kontrollida, kas kontot avada sooviva isiku suhtes viiakse läbi täitemenetlust ja kas on koostatud isiku konto arestimisakt ning positiivse tulemuse korral võimalik kohaldada sellise isiku kontole aresti.
--	---	---

	kõikidel juhtudel maksekonto avamiseks ilma erisuseta põhimakseteenuse puhul. Punkti 3.20 osas täiendame, et nimetatud punkt meie hinnangul käsitleb just põhimakseteenuste ülesütlemist, kuna lepingu sõlmimisest keeldumist reguleerib punkt 3.19 (punkti 3.20 eesmärk – põhimakseteenuse osutamise vaates ei saa kontrol olev arest olla iseseisvaks aluseks kontolepingu ülesütlemiseks).	Nagu selgitatud juhendi punktis 3.20., võimaldab põhimaksekonto olemasolu kohtutäituril ja maksuhalduril võlgnevusi efektiivsemalt sisse nõuda võrreldes olukorraga, kus tarbijal maksekonto puudub. Samuti peab tarbijal säilima võimalus kasutada põhimakseteenuseid teises krediitiasutuses, näiteks soodsama hinnakirja, paremate tingimuste või sobivamate teenuskanalite tõttu, ka juhul, kui tema olemasolev maksekonto on arestitud. See ei tähenda siiski, et uuele kontole tuleks jätta kohaldamata arestimisaktist või maksuhalduri korraldusest tulenevad piirangud.
4.9. ja 4.11.	Leiame, et kuivõrd konfidentsiaalsuskohustus laieneb seaduse kohaselt ka teistele isikutele lisaks tarbijatele, ja kuna kuna kommenteerimisel olev juhend ei reguleeri tervikuna konfidentsiaalsuskohustust, mis tuleneb RahaPTS-ist, siis teeme ettepaneku piirduda uuendamisel olevas juhendis konfidentsiaalsuskohustuse osas vaid RahaPTS-ile ja FI juhendile viitamisega. Kui soovite siiski konfidentsiaalsuskohustusega seonduvalt põhimakseteenuste puhul täpsustada, palume lisaks punkti 3.10. juures meie poolt märgitule (vt üleval) täiendada juhendit täpsustada seoses järgneva selgitusega. Mõistame, et nn tipping-off (RahaPTS § 51) vältimiseks ei või kliendile anda teavet RABi teavitamise toimumise või planeerimise kohta, kuid ühestki õigusaktist ei tulene, millisel täpselt võivad olla sõnastatud panga üldtingimused (nt keeluga kasutada sama sõnastust nagu RahaPTS § 42 lõige 4 või lõige 1). Märgime, et olukorras, kus pank on hoolsusmeetmeid juba kohaldanud ja küsinud kliendilt näiteks vara päritolu või mõne tehingu eesmärgi ja olemuse kohta teavet, kuid klient ei ole teavet andnud ja pank on seetõttu lõpuks ärisuhte üles öelnud, ei võimalda üldtingimustes seadust järgiv sõnastus rohkem infot saada RAB teavitamise kohta kui fakt, et hoolsusmeetmete	Arvestatud osaliselt Konfidentsiaalsuskohustuse ja tarbija teavitamise osas selgitame, et juhendi punktid 4.9. ja 4.11. on kooskõlas Pangaliidu seisukohaga²: „<i>Pangad peavad põhjendamiskohustuse kõrval täitma ka konfidentsiaalsuskohustust rahapesu või terrorismi rahastamise kahtluse teatega seonduvalt (käsitletud ka kui nn tipping-off keeld). Leiti, et rahapesu või terrorismi rahastamise kahtluse esinemisel on nõutav põhjendamine minimaalsem ja see saab seisneda eelkõige üldtingimustele viitamises. Keelatud on avaldada RAB-i teatega seotud informatsiooni.</i>“ Sõna „võimetus“ on juhendis asendatud sõnaga „võimatus“, muutes selleks juhendi punktide 3.8., 4.9. ja 4.12. sõnastusi vastavalt.

² Pangaliidu selgitus seoses makseteenuse osutamisest keeldumise põhjendamisega. Veebis kättesaadav: <https://pangaliit.ee/rahapesu-tokestamine/pangaliidu-selgitus-seoses-makseteenuse-osutamisest-keeldumise-pohjendamisega>.

	kohaldamine on kliendi tegevuse tõttu kohustatud isikul võimatuks osutunud. Seetõttu palume juhendis piirduda eeskätt selgituse andmisega, et lepingu ülesõtleamise käigus ei või pank anda infot teavitamiskohustuse kohta (lähtudes RahaPTS paragrahvist 51). Ühtlasi viitame, et KAS § 89 lõike 9 jõustumisega on eesmärgistatud kliendile makseteenuse keeldumisel senisest (enne 20.07.2020) enamate selgituste andmist ning meie hinnangul on RahaPTS § 51 täidetud eelkõige sellega, et ei avata detailseid ülesõtleamise täpsemaid põhjuseid või kahtlust, mille puhul on põhjuslik seos RAB teavitamise mõttes eluliselt otsesem. Lisame, et kliendi teavitamise täpsus ning alus on olulised ülesõtleamise protsessi osad, mistõttu ebaselge ning ebatäpne selgitus toob krediitiasutustele kaasa täiendavaid tsiviilõiguslikke riske. Lisame, et Pangaliidu liikmespankadelt laekunud tagasiside põhjal, on pankade ja klientide vahelistes kohtuvaidlustes, mis on puudutanud erakorralisi ärisuhte lõpetamisi, kohtud pankadele ette heitnud ülesõtleamise otsuse pealiskaudsust ning seda, et kliendil ei ole võimalik mõista, millist hoolsusmeetet ja mis põhjusel ei saanud pank kliendi suhtes kohaldada. Palume sõna „võimetus“ (hoolsusmeetmeid kohaldada) asendada RahaPTS-i järgiva sõnaga „võimatus“.	
4.16.	Selgitame, et vaatamata uuendatava juhendi punkti 4.16. lisatud viimasele lausele, mille järgi on eksitav suunata tarbijat FI poole tema pädevusse mitte kuuluvate ülesannetega, on makseteenuse pakkuja vastavalt VÕS § 711 lõike 1 punktile 25 siiski kohustatud esitama makseteenuse lepingu tingimuste kohta igale kliendile ka Finantsinspektsiooni kontaktandmed. Samuti tuleb nimetatu märkida ka ülesõtlemissuhtes vastavalt VÕS § 720¹ lõike 7 punktile 3. Seega teeme ettepaneku uuendatud juhendisse lisatud lause juurde märkida, et makseteenuse pakkuja lisab seaduses sätestatud andmed, mh FI kontaktandmed.	Mitte-arvestatud Finantsinspektsiooni kontaktandmete esitamise kohustusele on viidatud juhendi punktis 4.13.

5.3.	Teeme ettepaneku eemaldada teisest lausest lause „ei tohi üksnes sõna-sõnalt korrata seaduse sätteid või Finantsinspeksiooni juhendeid“. Leiame, et lepingu- ja ettevõtlusvabadust piirav on keeld kasutada õigusakti sõnastust nt juhtudel, kus seaduse tekst on grammatiliselt selge (seadusandja on võimaldanud makseteenuse pakkuja diskretsiooni) ja sõnastus asetub panga üldtingimuste loogikasse. Teisalt nõustume, et ainuüksi lepingutingimustes või kliendisuhtluses õigusakti kajastamine ei pruugi praktikas olla tarbijale arusaadav, kuid teisalt tuleks ka õigusaktide tekste siis lihtsustada, mitte seada järelevalve subjektidele üldist keeldu õigusakti teksti kasutada teise lepingupoolega suhtlemisel.	Arvestatud Vastav lauseosa eemaldatud ja muudetud juhendi punkti 5.3. sõnastust järgmiselt: „5.3. Krediitiasutuse sise-eeskirjad ei tohi olla vastuolus krediitiasutuse tüüptingimustega. Krediitiasutus peab oma tüüptingimustes selgelt ja arusaadavalt kirjeldama põhimakseteenuste osutamise tingimusi. Tüüptingimused peavad olema koostatud selliselt, et tarbijal oleks võimalik mõista, millal ja millistel tingimustel saab tarbija põhimakseteenuste kasutamiseks sõlmida põhimakseteenuse lepingu, millistel juhtudel võib krediitiasutus sellest keelduda ja millistel alustel lepingu üles öelda.“
5.5.	Toome välja, et meile jääb osas, mille kohaselt tuleb tüüptingimustes eristada faktilisi asjaolusid, mida krediitiasutus lepingu sõlmimisest keeldumise aluste esinemisel hindab ja palume juhendis punkt kustutada või täiendavalt selgitada, mis on ootus selliste kriteeriumite ning asjaolude kajastamisel tüüptingimustes. Toonitame, et vastavalt VÕS § 710¹ lõikele 12 sätestab tarbijale esitatava teabe, millest nähtub, et vastavalt võlaõigusseadusele on seadusandja makseteenuse pakkuja jätnud diskretsiooni, kuidas vastavad tingimused oma tüüptingimustes kirjeldada. Uuendatavas juhendis on ette nähtud aga oluliselt konservatiivsemad ning kitsendavad nõuded osas, mida makseteenuse pakkuja tüüptingimustes sätestada võib. Samal ajal jäävad kirjeldatud nõuded ning ootused kohustatud isikutele aga ebaselgeks ning ei ole piisavalt põhjendatud, st miks on vajalik sellise täpsusastmega nõuded, sh faktilised asjaolud tingimustes kirjeldada.	Arvestatud osaliselt Muudetud juhendi punkti 5.5. järgmiselt: „5.5. /.../ Selliste asjaolude loetlemine tüüptingimustes ei ole kohustuslik ega samas ka keelatud. Nende loetlemine tingimustes võib anda tarbijale parema arusaama sellest, milliseid asjaolusid krediitiasutus otsuste tegemisel hindab, kuid see ei tohi viia selleni, et selliseid asjaolusid käsitatakse või neist jääb mulje kui iseseisvatest alustest põhimakseteenuse lepingu sõlmimisest keeldumiseks või lepingu ülesütlemiseks.“
5.6. ja 5.7.	Teeme ettepanekud nimetatud sätted kustutada, sest kehtiva RahaPTS-i §-de 46 ja 47 alusel on kohustatud isikule ettenähtud kohustused hoolsusmeetmete kohaldamise käigus ja/või selle aluseks olevate andmete, dokumentide	Arvestatud osaliselt Muudetud juhendi punktide 5.6. ja 5.7. sõnastusi järgmiselt:

	ning kommunikatsiooni kliendiga registreerimise ja säilitamise (sama tuleneb FI RP tõkestamise juhendist). Seega on viidatud juhendi punktid dubleerivad ning vähendavad õigusselgust. Juhul, kui vastavad punktid jäävad juhendist kustutamata, teeme ettepaneku selguse huvides lisada, et nn "toimikus" sisalduv registreeritud ja säilitatav teave võib pangasüsteemides paikneda ka jagatult.	„5.6. /.../ Seejuures võib klienditoimikuks olev andmete ja dokumentide kogum paikneda krediitdiasutuse infosüsteemides hajutatult, tingimusel et see on terviklikult kättesaadav ja kontrollitav. /.../“ „5.7. Klienditoimik hõlmab kõiki olulisi andmeid ja dokumente, mida on otsuse tegemisel kasutatud, näiteks /.../.“ Finantsinspeksioon selgitab, et RahaPTS §-ides 46 ja 47 ettenähtud andmete ja dokumentide registreerimine ning säilitamine on osa tegevustest, mille kaudu krediitdiasutus dokumenteerib põhimakseteenuste osutamisega seotud otsuseid ja nendega seotud asjaolusid. See tähendab, et krediitdiasutus ei pea antud andmeid ja dokumente põhimakseteenuste klienditoimiku jaoks dubleerima, vaid nagu täpsustatud juhendi punktis 5.6. toodud, võib klienditoimikuks olev andmete ja dokumentide kogum paikneda krediitdiasutuse infosüsteemides hajutatult, tingimusel et see on terviklikult kättesaadav ja kontrollitav.
N/A	Palume uuendatavas juhendis vältida mõiste "põhimaksekonto" kasutamist, kuivõrd Eestis kehtivad VÕS ja MERAS ei kasuta nimetatut – vastupidisest jääb ekslik kuvand, et tegemist on õiguslikult eraldi kontoliigiga. Märkime, et VÕS-s on kasutusel mõiste "põhimakseteenus", mida pakutakse tarbijale läbi (tavapärase) "maksekonto".	Arvestatud osaliselt Täiendatud juhendi punkti 1.6. põhimaksekonto mõiste definitsiooniga järgmiselt: „1.6. /.../ Käesoleva juhendi tähenduses kasutatakse põhimaksekonto mõistet lihtsustava tähistusena maksekonto kohta, mille kaudu krediitdiasutus põhimakseteenuseid pakub ning mille suhtes kohaldatakse põhimakseteenuste regulatsiooni.“